

Spirituele zorg als taak van de huisarts

Spiritualiteit wint de laatste jaren aan belang in de medische wereld, niet enkel bij de palliatieve zorgverstrekkers maar ook bij huisartsen. Dr. Liesbeth Smeets onderzocht of patiënten een spirituele rol zien weggelegd voor hun huisarts en of artsen vinden dat zij zo een rol op zich moeten nemen. Op beide vragen luidde het antwoord ja.

Meer dan de helft van de huisartsen (54%) ziet een spirituele rol voor zichzelf weggelegd, zo blijkt uit de enquête die Dr. Liesbeth Smeets voerde voor haar masterproef *Spiritualiteit voor en door de huisarts*. Toch vindt slechts 35% van de ondervraagden dat hij of zij voldoende tegemoet komt aan de spirituele noden van de patiënt. De leeftijd van de respondent speelt hier een belangrijke rol:

zo denkt 67% van de jonge artsen (0-5 jaar werkervaring) dat het gebrek aan ervaring hen hindert bij het spreken met de patiënt over diens spirituele noden.

Maar niet alleen de leeftijd speelt mee. Heel wat contextuele factoren kunnen een gesprek over spiritualiteit in de weg staan dan wel vlot laten verlopen. Volgens 72% van alle ondervraagden is tijdsgebrek de belangrijkste barrière. Op twee en drie volgen een gebrek aan opleiding

(53%) en aan ervaring (47%). De top drie van de faciliterende factoren bestaat uit een goede vertrouwensband met de patiënt (94%), kennis van diens persoonlijke voorgeschiedenis (89%) en inzicht in zijn of haar familiale situatie (89%).

Richtlijn geen luxe

De resultaten van het praktijkluik van Dr. Smeets' masterproef bevestigen de conclusies van haar literatuurstudie grotendeels: daaruit komen onder andere tijdsgebrek, een tekort aan ervaring en scholing, het tijdstip en de omstandigheden van het gesprek, taalproblemen, etc. als faciliterende en bevorderlijke factoren naar voren.

Opvallend is dat hoewel een meerderheid van beide partijen vindt dat spirituele zorg deel uitmaakt van de patiëntenzorg, onzekerheid een

Enquête onder 782 Vlaamse artsen

Voor het praktische gedeelte van haar masterproef verstuurde Dr. Smeets een online enquête naar 782 Vlaamse artsen en haio's verbonden aan het ICHO om te peilen naar hun opvatting over de rol die zij spelen als spiritueel zorgverlener. Een kwart van de aangeschreven artsen vulde de enquête in. De kans is groot dat vooral artsen met interesse in spiritualiteit geneigd waren om de vragenlijst in te vullen. Daardoor zijn de resultaten niet zomaar veralgemeenbaar.

Voor het literatuurgedeelte van haar scriptie onderzocht Dr. Smeets de relevante literatuur. Ze ging de mening van patiënten én die van huisartsen na: over het patiëntenstandpunt vond ze slechts één kwalitatief artikel dat voldeed aan de methodologische vereisten. Voor de visie van de huisartsen zelf kon Dr. Smeets zich baseren op een review van Dr. Mieke Vermandere, een studie die steunde op twaalf kwalitatieve artikelen.

T.R.

Over spiritualiteit

Al in 1990 onderstreepte de Wereldgezondheidsorganisatie het belang van spirituele zorgverstrekking. Logisch, spiritualiteit is eigen aan het mens-zijn en omvat de universeel menselijke besomeringen: de zoektocht naar waarden en levensdoelen, de worsteling met

existentiële vragen, relaties met het hier en nu, met anderen en zichzelf en met religie en overtuiging. Wie binnenstapt in de wachtkamer, laat die bekommernissen niet zomaar achter zich.

T.R.

Een goede vertrouwensband is cruciaal voor spirituele zorgverlening

gesprek vaak in de weg staat. Empathie en een goede vertrouwensrelatie bevorderen een gesprek dan weer. Verder geeft de literatuur aan dat spirituele vragen dikwijls opborrelen in periodes van ernstige ziekte. Sommigen zoeken dan een luisterend oor in de familiale kring, anderen bij hun huisarts.

Een richtlijn over spirituele zorg in de huisartsenpraktijk – zoals die bijvoorbeeld al bestaat in Nederland – zou dan ook geen overbodige luxe zijn. Dr. Smeets besluit daarom met een

oproep tot meer onderzoek naar en aandacht voor spirituele zorg. "Maar spiritualiteit in de zorgverlening is niet voor elke huisarts weggelegd", waarschuwt ze. "Spirituele beleving is immers een zeer persoonlijk proces waar niet iedereen even goed mee kan omgaan."

Tijs Ruyschaert
tijs.ruyschaert@ubm.com

De scriptie *Spiritualiteit voor en door de huisarts* kadert in Palliatieve zorg – Leerstoel Constant Van de Wiel. Dr. Prof. Bert Aertgeerts was promotor van de masterproef, Dr. Prof. Jan De Leppeleire en Dr. Prof. Mieke Vermandere waren de copromotoren.